

# Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego

Departament Rolnictwa i Ochrony Środowiska

al. Piłsudskiego 8

90-051 Łódź

www.lodzkie.pl

tel. /+48/ 42 663 35 30

fax /+48/ 42 663 35 32

sekretariat.ro@lodzkie.pl

RŚVI.721.1.6.2017.IM

Łódź, dnia 2 sierpnia 2017 r.

**Wójtowie, Burmistrzowie, Prezydenci  
i Starostowie w województwie łódzkim  
Wg rozdzielnika**

Zgodnie z przepisem art. 96 ust. 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 519 z późn. zm.) oraz zgodnie z uchwałą Nr 977/17 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 25 lipca 2017 r., w załączeniu do niniejszego pisma przesyłam projekt uchwały Sejmiku Województwa Łódzkiego w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa łódzkiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, celem zaopiniowania.

Na mocy przepisu art. 96 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska, opinia powinna być wydana w terminie miesiąca od dnia otrzymania niniejszego projektu uchwały, natomiast zgodnie z art. 96 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska niewydanie opinii w tym terminie oznacza akceptację przekazanego projektu uchwały.

Ponadto informuję, że projekt uchwały Sejmiku Województwa Łódzkiego w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa łódzkiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, umieszczony został także na stronach BIP Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego w zakładce „Ogłoszenia”.

Dodatkowo na mocy przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1405), projekt dokumentu podlega udostępnieniu społeczeństwu, wobec czego uprzejmie proszę o wywieszenie na tablicy ogłoszeń urzędu załączonego do niniejszego pisma ogłoszenia Zarządu Województwa Łódzkiego o udostępnieniu dla społeczeństwa projektu uchwały. Powyższe ogłoszenie powinno być wywieszone przez okres 21 dni od daty 2 sierpnia 2017 r., czyli w dniach 2 – 24.08.2017 r.. Po niniejszym terminie proszę o przekazanie potwierdzenia wywieszenia załączonego ogłoszenia.

Proszę o niezwłoczne potwierdzenie otrzymania niniejszego pisma za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: [powietrze@lodzkie.pl](mailto:powietrze@lodzkie.pl).

z up. Marszałka  
Województwa Łódzkiego

Radostaw Mikula  
p.o. Zastępcy Dyrektora Departamentu  
Rolnictwa i Ochrony Środowiska



**UCHWAŁA NR  
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO**

**z dnia**

**w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa łódzkiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw**

Na podstawie art. 18 pkt 20, art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 486, 1948, 2260, z 2017 r. poz. 730, 935), art. 96 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 519, 785, 898, 1089) uchwała się, co następuje:

**§ 1.** W celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i na środowisko, w granicach administracyjnych województwa łódzkiego, wprowadza się ograniczenia i zakazy obejmujące cały rok kalendarzowy określone niniejszą uchwałą.

**§ 2. 1.** Rodzaje instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia w zakresie ich eksploatacji to instalacje, w których następuje spalanie paliw w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 220, 791), w szczególności kocioł, piec, kominek, jeżeli następuje w nich spalanie paliw stałych oraz:

- 1) dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania, lub
- 2) wydają ciepło poprzez:
  - a) bezpośrednio przenoszenie ciepła, lub
  - b) bezpośrednio przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem ciepła do medium, lub
  - c) bezpośrednio przenoszenie ciepła w połączeniu z systemem dystrybucji gorącego powietrza.

2. Zakres instalacji wymienionych w ust. 1 pkt 2 nie obejmuje instalacji eksploatowanych na zewnątrz budynków:

- 1) w odległości co najmniej 3 m od obrysu zewnętrznego rzutu pionowego budynku, lub
- 2) wyposażonych w przewód kominowy z wylotem co najmniej 4 m powyżej poziomu paleniska.

**§ 3.** Podmiotami, dla których wprowadza się ograniczenia i zakazy są podmioty eksploatujące instalacje wskazane w § 2.

**§ 4.** Zakazuje się stosowania paliw:

- 1) w których udział masowy węgla kamiennego lub węgla brunatnego lub sumaryczny udział masowy węgla kamiennego i węgla brunatnego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi powyżej 15%,



- 2) mulów i flotokoncentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
- 3) zawierających biomasę stałą o wilgotności powyżej 20%.

§ 5. 1. W przypadku instalacji, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 dopuszcza się wyłącznie eksploatację instalacji, jeżeli spełniają one minimalne wymagania określone w Rozporządzeniu Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe (Dz. Urz. UE L 193 z 21.07.2015, str. 100).

2. W przypadku instalacji, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 2 dopuszcza się wyłącznie eksploatację instalacji, jeżeli spełniają one minimalne wymagania określone w Rozporządzeniu Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe (Dz. Urz. UE L 193 z 21.07.2015, str. 1).

§ 6. Wymogi, o których mowa w § 5 muszą być spełnione:

- 1) dla wszystkich rodzajów paliw dopuszczonych do stosowania w instalacji zgodnie z instrukcją dla użytkowników;
- 2) bez konieczności stosowania dodatkowych urządzeń redukujących emisję, w tym elektrofiltrów, chyba, że rozwiązania konstrukcyjne instalacji uniemożliwiają jej eksploatację w przypadku braku funkcjonowania tych urządzeń.

§ 7. 1. Podmiot eksploatujący instalację zobowiązany jest do okazania na żądanie organów uprawnionych do przeprowadzenia kontroli, dokumentów potwierdzających spełnienie dla eksploatowanej instalacji warunków, o których mowa w § 2 ust. 2. Dokumenty te mogą stanowić:

- 1) dokumentacja przedstawiająca lokalizację instalacji względem obrysu zewnętrznego rzutu pionowego budynku, o ile taka dokumentacja jest wymagana dla danej instalacji na podstawie przepisów odrębnych;
- 2) projekt budowlany wraz z dokumentacją z inwentaryzacji geodezyjnej powykonawczej.

2. Podmiot eksploatujący instalację wymienioną w § 2 ust. 1 zobowiązany jest do okazania na żądanie organów uprawnionych do przeprowadzenia kontroli, dokumentów potwierdzających spełnienie dla eksploatowanej instalacji wymagań, o których mowa w § 5 i 6. Dokumenty te mogą stanowić:

- 1) dokumentacja techniczna urządzenia;
- 2) zaświadczenie wydane przez jednostkę posiadającą akredytację w zakresie badań zgodności wielkości emisji z obowiązującymi normami wydaną przez Polskie Centrum Akredytacji lub inną jednostkę akredytującą w Europie, będącą sygnatariuszem wielostronnego porozumienia o wzajemnym uznawaniu akredytacji EA (European co-operation for Accreditation);
- 3) instrukcja dla instalatorów i użytkowników, o której mowa w pkt 2 lit. a) załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe (Dz. Urz. UE L 193 z 21.07.2015, str. 100) lub instrukcji dla instalatorów i użytkowników, o której mowa w pkt 3 lit. a) ppkt (i) załącznika II do

Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe (Dz. Urz. UE L 193 z 21.07.2015, str. 1).

3. Podmiot eksploatujący instalację zobowiązany jest do okazania na żądanie organów uprawnionych do przeprowadzenia kontroli, dokumentów potwierdzających spełnienie dla eksploatowanej instalacji warunków, o których mowa w § 9 ust. 1 pkt 2. Dokumenty te mogą stanowić:

- 1) dokumenty potwierdzające datę zainstalowania lub montażu urządzenia;
- 2) dokumenty potwierdzające datę oddania do użytkowania instalacji.

4. Podmiot eksploatujący instalację zobowiązany jest do okazania na żądanie organów uprawnionych do przeprowadzenia kontroli, dokumentów potwierdzających spełnienie dla eksploatowanej instalacji warunków, o których mowa w § 9 ust. 1 pkt 3. Dokumenty te mogą stanowić:

- 1) dokumentacja techniczna urządzenia;
- 2) zaświadczenie wydane przez jednostkę posiadającą akredytację w zakresie badań zgodności wielkości emisji z obowiązującymi normami wydaną przez Polskie Centrum Akredytacji lub inną jednostkę akredytującą w Europie, będącą sygnatariuszem wielostronnego porozumienia o wzajemnym uznawaniu akredytacji EA (European co-operation for Accreditation);
- 3) dokumenty potwierdzające datę zainstalowania lub montażu urządzenia;
- 4) dokumenty potwierdzające datę oddania do użytkowania instalacji.

**§ 8.** Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Łódzkiego.

**§ 9. 1.** Uchwała podlega ogłoszeniu.

2. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2020 r. z następującymi wyjątkami:

- 1) § 4, który wchodzi w życie 1 września 2018 r.;
- 2) § 2 ust. 1 pkt 1 wchodzi w życie:
  - a) 1 stycznia 2025 r. w zakresie dotyczącym instalacji, których eksploatację rozpoczęto przed dniem 1 stycznia 2020 r.,
  - b) 1 stycznia 2027 r. w zakresie dotyczącym instalacji, których eksploatację rozpoczęto przed dniem 1 stycznia 2020 r. oraz spełniających wymagania odnoszące się do sprawności cieplnej i emisji zanieczyszczeń określone dla klasy 3 lub klasy 4 według normy PN-EN 303-5:2012 „Kotły grzewcze, Część 5: Kotły grzewcze na paliwa stałe z ręcznym i automatycznym zasypem paliwa o mocy nominalnej do 500 kW, Terminologia, wymagania, badania i oznakowanie”,
  - c) 1 stycznia 2035 r. w zakresie dotyczącym instalacji, których eksploatację rozpoczęto przed dniem 1 stycznia 2020 r. oraz spełniających wymagania odnoszące się do sprawności cieplnej i emisji zanieczyszczeń określone dla klasy 5 według normy PN-EN 303-5:2012 „Kotły grzewcze, Część 5: Kotły grzewcze na paliwa stałe z ręcznym i automatycznym zasypem paliwa o mocy nominalnej do 500 kW, Terminologia, wymagania, badania i oznakowanie”;
- 3) § 2 ust. 1 pkt 2, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r., z zastrzeżeniem, że instalacje, których:



- a) eksploatację rozpoczęto przed 1 stycznia 2022 r. będą musiały od 1 stycznia 2030 r.:
- spełniać wymagania wymienione w § 5 i 6, lub
  - osiągać sprawność cieplną na poziomie co najmniej 80%, lub
  - zostać wyposażone w urządzenia zapewniające redukcję emisji pyłu do wartości określonych w punkcie 2 lit a załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe (Dz. Urz. UE L 193 z 21.07.2015, str. 1),
- b) eksploatację rozpoczęto przed 1 stycznia 2022 r., nie są wyposażone w płaszcz wodny oraz są eksploatowane w budynkach letniskowych innych niż zlokalizowanych na terenach „Rodzinnych ogrodów działkowych” w rozumieniu art. 2 pkt 8 ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 40, z 2015 r. poz. 528, z 2016 r. poz. 2260), a łączna nominalna moc cieplna zamontowanych w budynku instalacji i urządzeń, w których spalane są paliwa stałe, nie przekracza 15 kW, będą musiały od 1 stycznia 2032 r.:
- spełniać wymagania wymienione w § 5 i 6, lub
  - osiągać sprawność cieplną na poziomie co najmniej 70%, lub
  - zostać wyposażone w urządzenia zapewniające redukcję emisji pyłu do wartości określonych w punkcie 2 lit a załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe (Dz. Urz. UE L 193 z 21.07.2015, str. 1).

3. Wyjątki, o których mowa w ust. 2 pkt 2 nie dotyczą instalacji eksploatowanych w budynkach podłączonych do funkcjonującej sieci ciepłowniczej.

4. Wyjątki, o których mowa w ust. 2 pkt 3 lit. a oraz b nie dotyczą instalacji eksploatowanych w budynkach podłączonych do funkcjonującej sieci ciepłowniczej.

## UZASADNIENIE

Mając na uwadze konieczność zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i środowisko oraz kierując zasadą interesu publicznego, Sejmik Województwa Łódzkiego wprowadza ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Kompetencję taką przewidziano w art. 96 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 519 z późn. zm.).

Pył zawieszony PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)piren zawarty w pyłe zawieszonym PM10 w stężeniach ponadnormatywnych są wymieniane wśród czynników przyczyniających się do powstawania wielu chorób układu oddechowego, krwionośnego oraz szeregu chorób o podłożu alergicznym (alergiczny nieżyt nosa, astma, atopowe zapalenia skóry), a nawet chorób układu nerwowego. Duże cząsteczki pyłu zalegają w układzie oddechowym wywołując przewlekły nieżyt nosa, zapalenia krtani i oskrzeli. Bardzo małe cząsteczki średnicy do 2,5 µm mogą dostawać się do pęcherzyków płucnych i krwiobiegu, nasilając zachorowania na choroby sercowo-naczyniowe (w tym miażdżycę naczyń), a po dotarciu do ośrodkowego układu nerwowego nasilać procesy neurodegeneracyjne. Jak wynika z raportów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), życie przeciętnego mieszkańca Unii Europejskiej jest krótsze na skutek ponadnormatywnego zanieczyszczenia powietrza pyłem PM10 o ponad 8 miesięcy, a życie przeciętnego Polaka, w stosunku do mieszkańca UE, jest krótsze o kolejne 1-2 miesiące z uwagi na występujące w naszym kraju większe zanieczyszczenie pyłem aniżeli wynosi średnia dla krajów Unii.

Zawarte w pyłe zawieszonym PM10 metale ciężkie i benzo(a)piren (przedstawiciel zawartych w pyłe zawieszonym wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych), sprzyjają powstawianiu chorób nowotworowych. Benzo(a)piren wykazuje małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Podobnie, jak inne WWA, jest kancerogenem chemicznym, reaguje z DNA, przy czym działa po aktywacji metabolicznej. W wyniku przemian metabolicznych benzo(a)pirenu w organizmie człowieka dochodzi do powstania i gromadzenia hydroksypochodnych benzo(a)pirenu o bardzo silnym działaniu rakotwórczym. Przeciętny okres między pierwszym kontaktem z czynnikiem rakotwórczym, a powstaniem zmian nowotworowych wynosi ok. 15 lat, ale może być krótszy. Benzo(a)piren, podobnie jak inne WWA wykazuje toksyczność układową, powodując uszkodzenie nadnerczy, układu chłonnego, krwiotwórczego i oddechowego. Badania toksykologiczne i epidemiologiczne wskazują na wyraźną zależność pomiędzy ekspozycją organizmu na WWA, a wzrostem ryzyka powstawania nowotworów. Zgodnie z szacunkami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) skrócenie statystycznej długości życia ludzkiego w Europie wynosi średnio 8,6 miesiąca, natomiast w Polsce szacunkowe dane wskazują, że wartość ta może sięgać aż 10 miesięcy. Jednocześnie badania analizy prowadzone przez WHO, Europejską Agencję Środowiska oraz organizacje ekologiczne wskazują, iż w naszym kraju zła jakość powietrza może być przyczyną od 40 tys. do 50 tys. zgonów rocznie.

Wszyscy mieszkańcy zanieczyszczonych terenów są narażeni na skutki smogu, jednak szczególne niebezpieczeństwo dotyczy osób, zmagających się z chorobami układu oddechowego i krążenia, astmą, alergikami, dziećmi i osobami starszymi oraz kobietami w ciąży. U osób zdrowych nawet krótkotrwała



ekspozycja wywołuje: stany zapalne, podrażnienie spojówek, krtani i tchawicy, łagodne, przemijające stany zapalne płuc, patologiczne zmęczenie, spadek tolerancji wysiłku. U osób chorych na astmę i przewlekłą obturacyjną chorobę płuc dochodzi do zaostrzenia tych schorzeń, nierzadko ze skutkiem śmiertelnym.

Skutki narażenia na zanieczyszczenia powietrza można podzielić na krótkoterminowe oraz długoterminowe. Do skutków krótkoterminowych zalicza się:

- zwiększoną śmiertelność związaną z zaostrzeniem stanów chorobowych,
- interwencje medyczne (wizyty lekarskie, hospitalizacje, interwencje pogotowia ratunkowego),
- konieczność przyjmowania leków,
- zaostrzenie stanów chorobowych,
- absencje pracowników w zakładach pracy i uczniów w szkołach,
- zmniejszona wydolność fizyczna.

Natomiast do skutków długoterminowych zalicza się:

- zwiększoną śmiertelność z powodu przewlekłych chorób układu krążenia i oddechowego,
- wzrost liczby przypadków występowania chorób układu oddechowego, w szczególności astmy i przewlekłej obturacyjnej choroby płuc,
- wzrost zachorowalności na nowotwory,
- chroniczne choroby układu krążenia,
- wcześniactwo oraz mniejsza masa urodzeniowa dzieci.

Ze względu na ochronę zdrowia ustawa Prawo ochrony środowiska i rozporządzenia wykonawcze do ustawy, implementujące do prawa polskiego normy i przepisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (CAFE), określają dopuszczalne parametry jakości powietrza i terminy ich osiągnięcia oraz ustalają obowiązki dla organów administracji w celu zmniejszenia poziomów substancji w powietrzu do poziomów dopuszczalnych na obszarach, gdy nie są dotrzymane.

Tabela 1. Normy jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10.

Nazwa substancji	Okres uśredniania wyników pomiarów	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu (standard jakości powietrza)	Dopuszczalna liczba przekroczeń w roku kalendarzowym	Data osiągnięcia poziomu dopuszczalnego
<i>Standardy jakości powietrza pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5</i>				
Pył zawieszony PM10	Rok kalendarzowy	40 µg/m <sup>3</sup>	-	2005 r.
	24 godziny	50 µg/m <sup>3</sup>	35 razy	
Pył zawieszony PM2,5	Rok kalendarzowy	25 µg/m <sup>3</sup> *	-	2020 r.
		20 µg/m <sup>3</sup>	-	2025 r.
Pulap stężenia ekspozycji	Trzy lata kalendarzowe	20 µg/m <sup>3</sup>	-	2015 r.
<i>Poziom docelowy</i>				
Benzo(a)piren zawarty w pyłe zawieszonym PM10	Rok kalendarzowy	20 µg/m <sup>3</sup>	-	2015 r.

\* - plus margines tolerancji: w 2010 r. 4 µg/m<sup>3</sup>, w 2011 r.- 3 µg/m<sup>3</sup>; w 2012 r.- 2 µg/m<sup>3</sup>; w 2013 r. – 1 µg/m<sup>3</sup>; w 2014 r.- 1 µg/m<sup>3</sup>

Łódzki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska regularnie w rocznych ocenach jakości powietrza wskazuje przekroczenia, wskazanych powyżej, poziomów dopuszczalnych pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10. Wyniki pomiarów stężeń pyłu zawieszzonego i benzo(a)pirenu za lata 2009-2016, pochodzące ze stanowisk pomiarowych funkcjonujących w ramach państwowego monitoring środowiska, prowadzonego w województwie łódzkim przez WIOŚ w Łodzi przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Wyniki pomiarów stężeń pyłu zawieszzonego PM10 w województwie łódzkim w latach 2009 – 2016.

Stanowisko pomiarowe	Typ pomiaru <sup>1)</sup>	Kod krajowy stacji	Percentyl S90,4 * (PM10 24h 36 max.) [ $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ]	Liczba dni z przekroczeniami stężenia $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$	ŚREDNIA PM10 rok [ $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ]
<b>Pomiary w 2009 roku</b>					
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	A	LdLodzWIOSACzernik	55,0	50	33,4
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	M	LdLodzWIOSMCzernik	55,0	43	30,9
Łódź Śródmieście, al. Rubinsteina 77	A	LdLodzWIOSARubinst	49,9	35	28,3
Łódź Śródmieście, al. Rubinsteina 77	M	LdLodzWIOSARubinst	81,7	115	45,8
Łódź, ul. Zachodnia 40	A	LdLodzWIOSAZachodn	62,5	75	34,6
Łódź, ul. Legionów 1	M	LdLodzWSSEMLegiono	60,0	59	35,8
Łódź, ul. Rudzka 60	M	LdLodzWSSEMRudzka	89,0	100	61,5
Pabianice - Polfa, ul. Konstancyńska	A/M	LdPabianWIOSAKonstan	66,0	65	34,1
Pabianice - Polfa, ul. Konstancyńska	M	LdPabianWIOSMKonstan	66,0	52	28,9
Zgierz - Śródmieście, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	59,8	57	32,0
Zgierz - Pl. Stary Rynek, Pl. Jana Pawła II 1	M	LdZgierzWSSEMStRynek	73,0	76	40,1
Gajew	A	LdGajewWIOSAGajew	41,7	14	23,6
Kutno, ul. Wilcza	M	LdKutnoWIOSMWilcza	54,5	41	32,9
Radomsko, ul. Sokola 4	A	LdRadomsWIOSASokola4	47,7	30	27,9
Radomsko, ul. Żeromskiego 15	M	LdRadomsWSSEMZeromsk	69,0	75	43,2
Sieradz, ul. Grunwaldzka 28	M	LdSieradWSSEMGrunwal	58,0	49	29,7
Skierniewice, ul. Reymonta 33	M	LdSkiernWSSEMRzymont	45,0	26	27,7
<b>Pomiary w 2010 roku</b>					
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	A	LdLodzWIOSACzernik	55,9* (54,4)	43	30,6
Łódź, ul. Zachodnia 40	A	LdLodzWIOSAZachodn	79,3* (79,0)	87	40,5
Łódź, ul. Rudzka 60	M	LdLodzWSSEMRudzka	100,2* (92)	101	50,8
Pabianice- Polfa, ul. Konstancyńska	A	LdPabianWIOSAKonstan	91,0* (86,9)	84	40,8
Pabianice, ul. Kilińskiego 4	M	LdPabianWIOSAKilinsk	114,5* (108,0)	119	55,6
Zgierz - Śródmieście, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	67,6* (67,2)	71	37,9
Gajew	A	LdGajewWIOSAGajew	56,3* (54,0)	42	28,4
Piotrków Trybunalski, ul. Krakowskie Przedm.	A	LdPiotrkWIOSAKrakPrz	79,9* (78,0)	81	39,5
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	M	LdPiotrkWIOSMSienkie	109,5* (78,0)	68	50,2
Kutno, ul. Wilcza	M	LdKutnoWIOSMWilcza	92,2* (92,0)	107	45,1
Radomsko, ul. Sokola 4	A	LdRadomsWIOSASokola4	68,5* (67,7)	60	35,7



Radomsko, ul. Żeromskiego 15	M	LdRadomsWSESEMŻeromsk	94,7* (93,0)	98	46,2
Sieradz, ul. Grunwaldzka 28	M	LdSieradWSESEMGrunwal	87,1* (85,0)	83	42,7
Skierniewice, ul. Reymonta 33	M	LdSkiernWSESEMReymont	95,2* (88,0)	86	45,9
Opczno, Pl. Kościuszki 15	M	LdOpcznWIOSMPIKosci	134,0* (117,0)	101	58,3
<b>Pomiary w 2011 roku</b>					
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	A	LdLodzWIOSACzernik	62,4* (58)	47	30,5
Łódź, ul. Zachodnia 40	A	LdLodzWIOSAZachodn	76,9* (76)	86	40,2
Łódź, ul. Legionów 1	M	LdLodzWSESEMLegiono	73,4* (36,9)	20	33,0
Łódź, ul. Rudzka 60	M	LdLodzWSESEMRudzka	93,4* (91,0)	105	48,9
Pabianice - Polfa, ul. Konstantynowska	A	LdPabianWIOSAKonstan	84,6* (80)	81	40,7
Pabianice, ul. Kilińskiego 4	M	LdPabianWIOSAKilinsk	80,0* (72,0)	78	43,9
Zgierz - Śródmieście, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	66,6* (66)	76	38,7
Gajew	A	LdGajewWIOSAGajew	52,0* (50,0)	35	27,6
Piotrków Trybunalski, ul. Krakowskie Przedm.	A	LdPiotrkWIOSAKrakPrz	81,5* (80,0)	86	40,6
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	M	LdPiotrkWIOSMSienkie	93,9* (91,0)	88	46,7
Kutno, ul. Wilcza	M	LdKutnoWIOSMWilcza	87,2* (87,0)	96	41,3
Radomsko, ul. Sokoła 4	A	LdRadomsWIOSASokoła4	65,0* (62,0)	51	35,7
Radomsko, ul. Rolna 2	M	LdRadomsWIOSMRolna2	101,0* (55,0)	41	55,2
Sieradz, ul. Grunwaldzka 28	M	LdSieradWSESEMGrunwal	76,2* (70,0)	58	39,6
Skierniewice, ul. Reymonta 33	M	LdSkiernWSESEMReymont	111,3* (61,0)	41	51,9
Opczno, Pl. Kościuszki 15	M	LdOpcznWIOSMPIKosci	136,0* (136,0)	166	64,4
Brzeziny, ul. Reformacka 1	M	LdBrzeziWIOSMReforma	126,4* (43,4)	33	59,8
Rawa Mazowiecka, ul. Niepodległości 8	M	LdRawaMaWIOSMNiepodl	43,7	12	26,6
Tomaszów Mazowiecki, ul. Św. Antoniego 43	M	LdTomaszWIOSMSwAnton	105,0* (66,0)	50	53,0
Zduńska Wola, ul. Królewska 10	M	LdZdWolaWIOSMKrolews	94,0* (62,2)	48	49,4
<b>Pomiary w 2012 roku</b>					
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	A	LdLodzWIOSACzernik	50,9* (50,9)	37	26,4
Łódź-Gdańska 16	A	LdLodzWIOSAGdanska	67,4* (66,5)	69	35,8
Łódź, ul. Zachodnia 40	A	LdLodzWIOSAZachodn	71,7* (70,8)	73	38,5
Łódź, ul. Legionów 1	M	LdLodzWSESEMLegiono	87,2* (85,0)	106	46,0
Łódź, ul. Rudzka 60	M	LdLodzWSESEMRudzka	93,8* (93,0)	102	45,7
Pabianice - Polfa, ul. Konstantynowska	A	LdPabianWIOSAKonstan	75,6* (74,8)	75	38,2
Pabianice, ul. Kilińskiego 4	M	LdPabianWIOSMKilinsk	86,0* (86,0)	97	43,6
Zgierz - Śródmieście, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	67,0* (64,0)	62	36,9
Gajew	A	LdGajewWIOSAGajew	43,8	16	24,0
Piotrków Trybunalski, ul. Krakowskie Przedm.	A	LdPiotrkWIOSAKrakPrz	72,5* (70,8)	78	38,1
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	M	LdPiotrkWIOSMSienkie	97,0* (96,0)	107	48,0
Kutno, ul. Wilcza	M	LdKutnoWIOSMWilcza	74,0* (74,0)	93	38,3



Radomsko, ul. Sokola 4	A	LdRadomsWIOSASokola4	62,8* (58,3)	51	34,5
Radomsko, ul. Rolna 2	M	LdRadomsWIOSMRolna2	101,6* (100,0)	114	51,8
Sieradz, ul. Grunwaldzka 28	M	LdSieradWSSEMGrunwal	79,0* (77,0)	78	38,2
Skierniewice, ul. Reymonta 33	M	LdSkiernWSSEMReymont	83,8* (83,0)	94	43,0
Opoczno, Pl. Kościuszki 15	M	LdOpocznoWIOSMPIKosci	120,0* (120,0)	156	60,2
Brzeziny, ul. Reformacka 1	M	LdBrzeziWIOSMReforma	84,5* (82,0)	86	42,9
Rawa Mazowiecka, ul. Niepodległości 8	M	LdRawaMaWIOSMNiepodl	89,9* (85,0)	104	43,5
Tomaszów Mazowiecki, ul. Św. Antoniego 43	M	LdTomaszWIOSMSwAnton	91,7* (87,0)	111	46,3
Zduńska Wola, ul. Królewska 10	M	LdZdWolaWIOSMKrolews	92,5* (90,0)	111	46,7
<b>Pomiary w 2013 roku</b>					
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	A	LdLodzWIOSACzernik	49,0	31	28,7
Łódź-Gdańska 16	A	LdLodzWIOSAGdanska	57,0* (57)	58	35,0
Łódź, ul. Zachodnia 40	A	LdLodzWIOSAZachodn	60,0* (60)	67	36,6
Łódź, ul. Legionów 1	M	LdLodzWSSEMLegiono	86,5* (84)	138	50,2
Łódź, ul. Rudzka 60	M	LdLodzWSSEMRudzka	74,6* (74,6)	93	41,7
Pabianice - Polfa, ul. Konstantynowska	A	LdPabianWIOSAKonstan	64,0 (63)	70	35,3
Pabianice, ul. Kilińskiego 4	M	LdPabianWIOSMKilinsk	77,3* (72)	79	41,2
Zgierz - Śródmieście, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	59,0* (59)	53	35,4
Gajew	A	LdGajewWIOSAGajew	40,9* (39,4)	17	24,5
Piotrków Trybunalski, ul. Krakowskie Przedm.	A	LdPiotrkWIOSAKrakPiz	60* (60,2)	61	34,2
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	M	LdPiotrkWIOSMSienkie	82,0* (80,0)	107	43,0
Kutno, ul. Wilcza	M	LdKutnoWIOSMWilcza	77,3* (58,0)	53	37,8
Radomsko, ul. Sokola 4	A	LdRadomsWIOSASokola4	53* (50,1)	36	31
Radomsko, ul. Rolna 2	M	LdRadomsWIOSMRolna2	79,2* (78,0)	103	43,4
Sieradz, ul. Grunwaldzka 28	M	LdSieradWSSEMGrunwal	71,2* (71)	84	39,2
Skierniewice, ul. Reymonta 33	M	LdSkiernWSSEMReymont	71,0* (70,0)	81	38
Opoczno, Pl. Kościuszki 15	M	LdOpocznoWIOSMPIKosci	101,4* (97,0)	152	53,3
Brzeziny, ul. Reformacka 1	M	LdBrzeziWIOSMReforma	87,0* (85,0)	116	45,9
Rawa Mazowiecka, ul. Niepodległości 8	M	LdRawaMaWIOSMNiepodl	85* (78)	83	44,5
Tomaszów Mazowiecki, ul. Św. Antoniego 43	M	LdTomaszWIOSMSwAnton	77,0* (77,0)	108	42,7
Zduńska Wola, ul. Królewska 10	M	LdZdWolaWIOSMKrolews	86* (85,0)	111	45,2
Wieluń, P.O.W. 12	M	LdWielunWIOSMPOW	64* (63,0)	60	35,7
<b>Pomiary w 2014 roku</b>					
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	A	LdLodzWIOSACzernik	49,0*	28	29,5
Łódź-Gdańska 16	A	LdLodzWIOSAGdanska	60,0* (60)	59	34,3
Łódź, ul. Zachodnia 40	A	LdLodzWIOSAZachodn	61,0* (60)	60	36,8
Łódź, ul. Legionów 1	M	LdLodzWSSEMLegiono	79,7* (78)	111	44,5
Łódź, ul. Rudzka 60	M	LdLodzWSSEMRudzka	80,2* (80)	104	42,9



Pabianice - Polfa, ul. Konstantynowska	A	LdPabianWIOSAKonstan	71,8 (71)	88	39,1
Pabianice, ul. Kilińskiego 4	M	LdPabianWIOSMKilinsk	74,0* (74)	90	40,8
Zgierz - Śródmieście, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	57,1* (57)	48	30,2
Łódź, ul. Kilińskiego 102/102a	A	LdLodzWIOSAKilinsk	79,0* (78)	116	45,1
Gajew	A	LdGajewWIOSAGajew	43,0	14	25,0
Piotrków Trybunalski, ul. Krakowskie Przedm.	A	LdPiotrkWIOSAKrakPrz	76,4* (75,0)	104	44,8
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	M	LdPiotrkWIOSMSienkie	83,0* (83,0)	108	43,4
Kutno, ul. Kościuszki 26	M	LdKutnoWIOSMKoscius	63,0* (62,0)	64	34,5
Radomsko, ul. Sokoła 4	A	LdRadomsWIOSASokoła4	47,0	27	28,6
Radomsko, ul. Rolna 2	M	LdRadomsWIOSMRolna2	82,3* (81,0)	100	44,0
Sieradz, ul. Grunwaldzka 28	M	LdSieradWSSEMGrunwal	70,0* (70,0)	88	38,7
Skiermiewice, ul. Reymonta 33	M	LdSkiermWSSEMReymont	90,2* (63,0)	49	42,8
Skiermiewice, ul. Konopnickiej 5	M	LdSkiermWIOSMKonopni	67,0* (55,0)	46	39,1
Opoczno, Pl. Kościuszki 15	M	LdOpoczWIOSMPIKosci	116,0* (112,0)	138	55,1
Brzeziny, ul. Reformacka 1	M	LdBrzeziWIOSMReforma	84,6* (84,0)	113	44,2
Rawa Mazowiecka, ul. Niepodległości 8	M	LdRawaMaWIOSMNiepodl	78,0* (78,0)	103	41,0
Tomaszów Mazowiecki, ul. Św. Antoniego 43	M	LdTomaszWIOSMSwAnton	78,1* (78,0)	107	43,6
Zduńska Wola, ul. Królewska 10	M	LdZdWolaWIOSMKrolews	77,5* (76,0)	99	42,9
Wieluń, P.O.W. 12	M	LdWielunWIOSMPOW	65,4* (61,0)	58	36,7
<b>Pomiary w 2015 roku</b>					
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	A	LdLodzWIOSACzernik	47,6	28	25,5
Łódź-Gdańska 16	A	LdLodzWIOSAGdanska	65,2* (65)	59	32,1
Łódź, ul. Legionów 1	M	LdLodzWSSEMLegiono	75,1* (75)	107	42,8
Łódź, ul. Rudzka 60	M	LdLodzWSSEMRudzka	77,1* (77)	89	39,1
Pabianice - Polfa, ul. Konstantynowska	A	LdPabianWIOSAKonstan	72,1* (72)	71	37,3
Pabianice, ul. Kilińskiego 4	M	LdPabianWIOSMKilinsk	73,0* (73)	91	38,9
Zgierz - Śródmieście, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	54,0* (53)	43	28,8
Łódź, ul. Kilińskiego 102/102a	A	LdLodzWIOSAKilinsk	77,3* (77)	103	42,3
Gajew	A	LdGajewWIOSAGajew	39,9	15	23,5
Piotrków Trybunalski, ul. Krakowskie Przedm.	A	LdPiotrkWIOSAKrakPrz	81,3* (81)	78	39,5
Piotrków Trybunalski, ul. Krakowskie Przedm.	M	LdPiotrkWIOSMKrakPrz	86,1* (86)	84	40,0
Kutno, ul. Kościuszki 26	M	LdKutnoWIOSMKoscius	64,1* (64)	74	34,7
Radomsko, ul. Rolna 2	M	LdRadomsWIOSMRolna2	80,2* (80)	104	43,4
Sieradz, ul. Grunwaldzka 28	M	LdSieradWSSEMGrunwal	63,1* (63)	68	35,2
Skiermiewice, ul. Konopnickiej 5	M	LdSkiermWIOSMKonopni	73,0* (73)	85	39,0
Opoczno, Pl. Kościuszki 15	M	LdOpoczWIOSMPIKosci	110,0* (110)	152	55,1
Brzeziny, ul. Reformacka 1	M	LdBrzeziWIOSMReforma	77,1* (77)	95	41,6
Rawa Mazowiecka, ul. Niepodległości 8	M	LdRawaMaWIOSMNiepodl	81,0* (81)	80	37,2

Tomaszów Mazowiecki, ul. Św. Antoniego 43	M	LdTomaszWIOSMSwAnton	82,1* (82)	99	42,6
Zduńska Wola, ul. Królewska 10	M	LdZdWolaWIOSMKrolews	82,1* (82)	95	41,9
Wieluń, P.O.W. 12	M	LdWielunWIOSMPOW	64,1* (64)	65	34,8
Łowicz Sienkiewicza 62	M	LdLowiczSien	79,0* (79)	101	40,7
<b>Pomiary w 2016 roku</b>					
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	A	LdLodzWIOSACzernik	45,12	19	27,66
Łódź-Gdańska 16	A	LdLodzWIOSAGdanska	61,34* (59,91)	55	33,74
Łódź, ul. Legionów 1	M	LdLodzWSSEMLegiono	69,0* (69,0)	83	39,2
Łódź, ul. Rudzka 60	M	LdLodzWSSEMRudzka	74,0* (74,0)	74	37,58
Łódź-Jana Pawła II 15	A	LdLodzJanPaw	56,54* (56,21)	46	31,89
Pabianice - Polfa, ul. Konstanynowska	A	LdPabianWIOSAKonstan	72,85 (72,71)	80	38,92
Pabianice, ul. Kilińskiego 4	M	LdPabianWIOSMKilinsk	70,0* (67,0)	72	36,3
Zgierz - Śródmieście, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	46,21	27	22,59
Łódź, ul. Kilińskiego 102/102a	A	LdLodzWIOSAKilinsk	64,66* (64,62)	79	37,6
Gajew	A	LdGajewWIOSAGajew	47,21	28	27,57
Piotrków Trybunalski, ul. Krakowskie Przedm.	A	LdPiotrkWIOSAKrakPrz	68,40* (67,91)	73	37,43
Piotrków Trybunalski, ul. Krakowskie Przedm.	M	LdPiotrkWIOSMKrakPrz	69,0* (69,0)	86	38,10
Kutno, ul. Kościuszki 26	M	LdKutnoWIOSMKoscius	56,0* (56,0)	47	31,82
Radomsko, ul. Rolna 2	M	LdRadomsWIOSMRolna2	79,0* (79,0)	94	42,89
Radomsko, ul. Rolna 2	A	LdRadomsWIOSMRolna2	79,05* (79,05)	93	42,66
Sieradz, ul. Grunwaldzka 28	M	LdSieradWSSEMGrunwal	63,0* (63,0)	61	33,92
Skierniewice, ul. Konopnickiej 5	M	LdSkiernWIOSMKonopni	66,0* (66,0)	72	36,16
Opoczno, Pl. Kościuszki 15	M	LdOpoczWIOSMPIKosci	100* (100,0)	150	52,2
Brzeziny, ul. Reformacka 1	M	LdBrzeziWIOSMReforma	75,0* (75,0)	93	39,6
Rawa Mazowiecka, ul. Niepodległości 8	M	LdRawaMaWIOSMNiepodl	64,0* (64,0)	57	33,29
Tomaszów Mazowiecki, ul. Św. Antoniego 43	M	LdTomaszWIOSMSwAnton	73,0* (73,0)	94	40,58
Zduńska Wola, ul. Królewska 10	M	LdZdWolaWIOSMKrolews	80,0* (80,0)	102	42,87
Wieluń, P.O.W. 12	M	LdWielunWIOSMPOW	61,0* (61,0)	56	33,89
Łowicz Sienkiewicza 62	M	LdLowiczSien	69,0* (69,0)	78	37,6

\* jeżeli w komórce tabeli znajdują się dwie wartości, gwiazdką oznaczono wartość percentyla  $S_{90,4}$  zaś w nawiasie podano wartość 36 maksimum;

<sup>1)</sup> typ pomiaru oznaczono kodem literowym, gdzie litera A oznacza pomiar automatyczny zaś litera M oznacza pomiar manualny.



Tabela 3. Wyniki pomiarów stężeń pyłu zawieszonego PM<sub>2,5</sub> w województwie łódzkim w latach 2010 – 2016.

Stanowisko pomiarowe	Typ pomiaru <sup>1)</sup>	Kod krajowy stacji	POMIAR PM <sub>2,5</sub> rok [µg/m <sup>3</sup> ]	Wielkość przekroczenia [µg/m <sup>3</sup> ]		
				PD+MT <sup>2)</sup>	PD <sup>3)</sup> 2015 r.	PD <sup>4)</sup> 2020 r.
<b>Pomiary w 2010 roku</b>						
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	M	LdLodzWIOSACzernik	22,9 <sup>5)</sup>	-	-	2,9
Łódź, ul. Legionów 1	M	LdLodzWSSEMLegiono	29,4	0,4	4,4	9,4
Zgierz, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	32,9	3,9	7,9	12,9
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	M	LdPiotrkWIOSMSienkie	29,8	0,8	4,8	9,8
<b>Pomiary w 2011 roku</b>						
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	M	LdLodzWIOSACzernik	24,8 <sup>5)</sup>	-	-	4,8
Zgierz - Śródmieście, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	30,1	2,1	5,1	10,1
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	M	LdPiotrkWIOSMSienkie	37,3	9,3	12,3	17,3
<b>Pomiary w 2012 roku</b>						
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	M	LdLodzWIOSACzernik	24,5 <sup>5)</sup>	-	-	4,5
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	A	LdLodzWIOSACzernik	28,9	1,9	3,9	8,9
Zgierz - Śródmieście, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	29,7	2,7	4,7	9,7
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	M	LdPiotrkWIOSMSienkie	34	7	9	14
<b>Pomiary w 2013 roku</b>						
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	M	LdLodzWIOSACzernik	23,0 <sup>5)</sup>	-	-	3,0
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	A	LdLodzWIOSACzernik	24,5	-	-	4,5
Łódź, ul. Legionów 1	M	LdLodzWSSEMLegiono	30,1	4,1	5,1	10,1
Zgierz - Śródmieście, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	27,5	1,5	2,5	7,5
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	M	LdPiotrkWIOSMSienkie	30,4	4,4	5,4	10,4
<b>Pomiary w 2014 roku</b>						
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	M	LdLodzWIOSACzernik	24,3 <sup>5)</sup>	-	-	4,3
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	A	LdLodzWIOSACzernik	29,0	3,0	4,0	9,0
Łódź, ul. Legionów 1	M	LdLodzWSSEMLegiono	30,7	4,7	5,7	10,7
Zgierz - Śródmieście, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	22,0	-	-	2,0
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	M	LdPiotrkWIOSMSienkie	32,6	6,6	7,6	12,6
<b>Pomiary w 2015 roku</b>						
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	M	LdLodzWIOSACzernik	22,1	-	-	2,1
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	A	LdLodzWIOSACzernik	21,1	-	-	1,1
Łódź, ul. Legionów 1	M	LdLodzWSSEMLegiono	29,7	4,7	4,7	9,7
Zgierz - Śródmieście, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	20,5	-	-	0,5
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	M	LdPiotrkWIOSMSienkie	31,6	6,6	6,6	11,6
Łódź-Gdańska 16	A	LdLodzWIOSAGdanska	25,6	0,6	0,6	5,6
<b>Pomiary w 2016 roku</b>						
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	M	LdLodzWIOSACzernik	20,68	-	-	0,68
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	A	LdLodzWIOSACzernik	21,35	-	-	1,35
Łódź, ul. Legionów 1	M	LdLodzWSSEMLegiono	26,64	1,64	1,64	6,64
Zgierz - Śródmieście, ul. Mielczarskiego 1	A	LdZgierzWIOSAMielcza	18,76	-	-	-

Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	M	LdPiotrkWIOSMSienkie	28,96	3,96	3,96	8,96
Łódź-Gdańska 16	A	LdLodzWIOSAGdanska	23,61	-	-	3,61

- 1) typ pomiaru oznaczono kodem literowym, gdzie litera A oznacza pomiar automatyczny zaś litera M oznacza pomiar manualny;
- 2) PD + MT – poziom dopuszczalny plus margines tolerancji określony: na 2010 r. wynoszący 29  $\mu\text{g}/\text{m}^3$ , na 2011 r. wynoszący 28  $\mu\text{g}/\text{m}^3$ , na 2012 r. wynoszący 27  $\mu\text{g}/\text{m}^3$ , na 2013 r. wynoszący 26  $\mu\text{g}/\text{m}^3$ , na 2014 r. wynoszący 26  $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ;
- 3) PD – poziom dopuszczalny określony do osiągnięcia do 1 stycznia 2015 r. wynoszący 25  $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ;
- 4) PD – poziom dopuszczalny plus margines tolerancji określony do osiągnięcia do 1 stycznia 2020 r. wynoszący 20  $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ;
- 5) wartości średnioroczne wyznaczone na podstawie pomiarów manualnych (tj. zgodnych z metodyką referencyjną) wykorzystane do obliczenia wskaźnika średniego narażenia stanowiącego średnią kroczącą z trzech kolejnych lat.

Tabela 4. Wyniki pomiarów stężeń benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 w województwie łódzkim w latach 2009 – 2016.

Stanowisko	Kod stacji	B(a)P rok [ $\text{ng}/\text{m}^3$ ]
<b>Pomiary w 2009 roku</b>		
Łódź Widzew, ul. Czernika 1/3	LdLodzWIOSACzernik	2,8
Łódź – Śródmieście, al. Rubinsteina 77	LdLodzWIOSARubinst	7,8
Łódź, ul. Legionów 1	LdLodzWSSEMLegiono	3,4
Kutno, ul. Wilcza	LdKutnoWIOSMWilcza	3,2
<b>Pomiary w 2010 roku</b>		
Łódź, ul. Rudzka 60	LdLodzWSSCMRudzka	8,0
Pabianice, ul. Kilińskiego 4	LdPabianWIOSAKilinsk	8,3
Kutno, ul. Wilcza	LdKutnoWIOSMWilcza	5,2
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	LdPiotrkWIOSMSienkie	10,0
Opoczno, Pl. Kościuszki 15	LdOpocznsWSEMPIKosci	24,6
<b>Pomiary w 2011 roku</b>		
Łódź, ul. Rudzka 60 <sup>1</sup>	LdLodzWSSERudzka	6,99
Pabianice, ul. Kilińskiego 4	LdPabianWIOSAKilinsk	5,8
Kutno, ul. Wilcza	LdKutnoWIOSMWilcza	5,1
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	LdPiotrkWIOSMSienkie	7,55
Opoczno, Pl. Kościuszki 15	LdOpocznsWSEMPIKosci	18,0
<b>Pomiary w 2012 roku</b>		
Łódź, ul. Legionów 1	LdLodzWSSEMLegiono	4,5
Łódź, ul. Rudzka 60	LdLodzWSSCMRudzka	9,5
Pabianice, ul. Kilińskiego 4	LdPabianWIOSAKilinsk	7,0
Kutno, ul. Wilcza	LdKutnoWIOSMWilcza	5,1
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	LdPiotrkWIOSMSienkie	9,6
Opoczno, Pl. Kościuszki 15	LdOpocznsWSEMPIKosci	19,2
Brzeziny, ul. Reformacka	LdBrzeziWSSSEMReforma	10,5
Radomsko, ul. Rolna 2	LdRadomsWIOSMRolna2	10,8



Rawa Mazowiecka, ul. Niepodległości 8	LdRawaMaWIOSMNiepodl	9,0
Sieradz, ul. Grunwaldzka 28	LdSieradWSSEMGrunwal	4,9
Skierniewice, ul. Jagiellońska 28	LdSkiernWIOSMJagiell	7,3
Tomaszów Mazowiecki, ul. Św. Antoniego 43	LdTomaszWIOSMSwAnton	8,6
Zduńska Wola, ul. Królewska 10	ZdWolaWIOSMKrolews	9,2
<b>Pomiary w 2013 roku</b>		
Łódź, ul. Legionów 1	LdLodzWSSEMLegiono	6,7
Łódź, ul. Rudzka 60	LdLodzWSSEMRudzka	6,8
Pabianice, ul. Kilińskiego 4	LdPabianWIOSAKilinsk	6,0
Kutno, ul. Wilcza	LdKutnoWIOSMWilcza	6,7
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	LdPiotrkWIOSMSienkie	7,1
Opoczno, Pl. Kościuszki 15	LdOpocznoWSSEMPIKosci	14,6
Brzeziny, ul. Reformacka	LdBrzeziWSSEMReforma	9,5
Radomsko, ul. Rolna 2	LdRadomsWIOSMRolna2	7,7
Rawa Mazowiecka, ul. Niepodległości 8	LdRawaMaWIOSMNiepodl	8,9
Sieradz, ul. Grunwaldzka 28	LdSieradWSSEMGrunwal	4,0
Skierniewice, ul. Jagiellońska 28	LdSkiernWIOSMJagiell	5,8
Tomaszów Mazowiecki, ul. Św. Antoniego 43	LdTomaszWIOSMSwAnton	11,4
Zduńska Wola, ul. Królewska 10	ZdWolaWIOSMKrolews	9,0
Wieluń, P.O.W. 12	LdWielunWIOSMPOW	5,3
<b>Pomiary w 2014 roku</b>		
Łódź, ul. Legionów 1	LdLodzWSSEMLegiono	5,3
Łódź, ul. Rudzka 60	LdLodzWSSEMRudzka	6,7
Pabianice, ul. Kilińskiego 4	LdPabianWIOSAKilinsk	5,1
Kutno, ul. Wilcza	LdKutnoWIOSMWilcza	4,0
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	LdPiotrkWIOSMSienkie	7,1
Opoczno, Pl. Kościuszki 15	LdOpocznoWSSEMPIKosci	14,6
Brzeziny, ul. Reformacka	LdBrzeziWSSEMReforma	9,1
Radomsko, ul. Rolna 2	LdRadomsWIOSMRolna2	7,6
Rawa Mazowiecka, ul. Niepodległości 8	LdRawaMaWIOSMNiepodl	7,2
Sieradz, ul. Grunwaldzka 28	LdSieradWSSEMGrunwal	4,0
Skierniewice, ul. Jagiellońska 28	LdSkiernWIOSMJagiell	7,9
Tomaszów Mazowiecki, ul. Św. Antoniego 43	LdTomaszWIOSMSwAnton	9,8
Zduńska Wola, ul. Królewska 10	ZdWolaWIOSMKrolews	7,7
Wieluń, P.O.W. 12	LdWielunWIOSMPOW	5,0
<b>Pomiary w 2015 roku</b>		
Łódź, ul. Legionów 1	LdLodzWSSEMLegiono	4,57

Łódź, ul. Rudzka 60	LdLodzWSSEMRudzka	5,97
Pabianice, ul. Kilińskiego 4	LdPabianWIOSAKilinsk	5,35
Kutno, ul. Wilcza	LdKutnoWIOSMWilcza	3,87
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	LdPiotrkWIOSMSienkie	7,37
Opoczno, Pl. Kościuszki 15	LdOpocznoWSSEMPIKosci	15,63
Brzeziny, ul. Reformacka	LdBrzeziWSSEMReforma	8,71
Radomsko, ul. Rolna 2	LdRadomsWIOSMRolna2	7,43
Rawa Mazowiecka, ul. Niepodległości 8	LdRawaMaWIOSMNiepodl	6,60
Sieradz, ul. Grunwaldzka 28	LdSieradWSSEMGrunwal	3,92
Skierniewice, ul. Konopnickiej 5	LdSkiernWIOSMKonopni	6,19
Tomaszów Mazowiecki, ul. Św. Antoniego 43	LdTomaszWIOSMSwAnton	11,22
Zduńska Wola, ul. Królewska 10	ZdWolaWIOSMKrolews	7,92
Wieluń, P.O.W. 12	LdWielunWIOSMPOW	5,19
Łowicz Sienkiewicza 62	LdLowiczSien	6,25
<b>Pomiary w 2016 roku</b>		
Łódź, ul. Legionów 1	LdLodzWSSEMLegiono	5,98
Łódź, ul. Rudzka 60	LdLodzWSSEMRudzka	7,30
Pabianice, ul. Kilińskiego 4	LdPabianWIOSAKilinsk	6,06
Kutno, ul. Kościuszki 26	LdKutnoWIOSMKoscius	4,03
Piotrków Trybunalski, ul. Sienkiewicza 16	LdPiotrkWIOSMSienkie	7,70
Opoczno, Pl. Kościuszki 15	LdOpocznoWSSEMPIKosci	17,80
Brzeziny, ul. Reformacka	LdBrzeziWSSEMReforma	12,53
Radomsko, ul. Rolna 2	LdRadomsWIOSMRolna2	10,19
Rawa Mazowiecka, ul. Niepodległości 8	LdRawaMaWIOSMNiepodl	6,57
Sieradz, ul. Polna 18/20	LdSieraPolna	5,45
Skierniewice, ul. Konopnickiej 5	LdSkiernWIOSMKonopni	6,76
Tomaszów Mazowiecki, ul. Św. Antoniego 43	LdTomaszWIOSMSwAnton	15,20
Zduńska Wola, ul. Królewska 10	ZdWolaWIOSMKrolews	9,41
Wieluń, P.O.W. 12	LdWielunWIOSMPOW	5,88
Łowicz Sienkiewicza 62	LdLowiczSien	7,33

W związku ze zidentyfikowanymi przekroczeniami standardów jakości powietrza w województwie łódzkim wprowadzono szereg programów ochrony powietrza, z których pierwszy został wprowadzony na mocy rozporządzenia Nr 3/2005 Wojewody Łódzkiego z dnia 1 kwietnia 2005 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla aglomeracji łódzkiej (Dz. Urz. Nr 101, poz. 1004). Program ten obejmował miasta: Łódź, Pabianice i Zgierz.

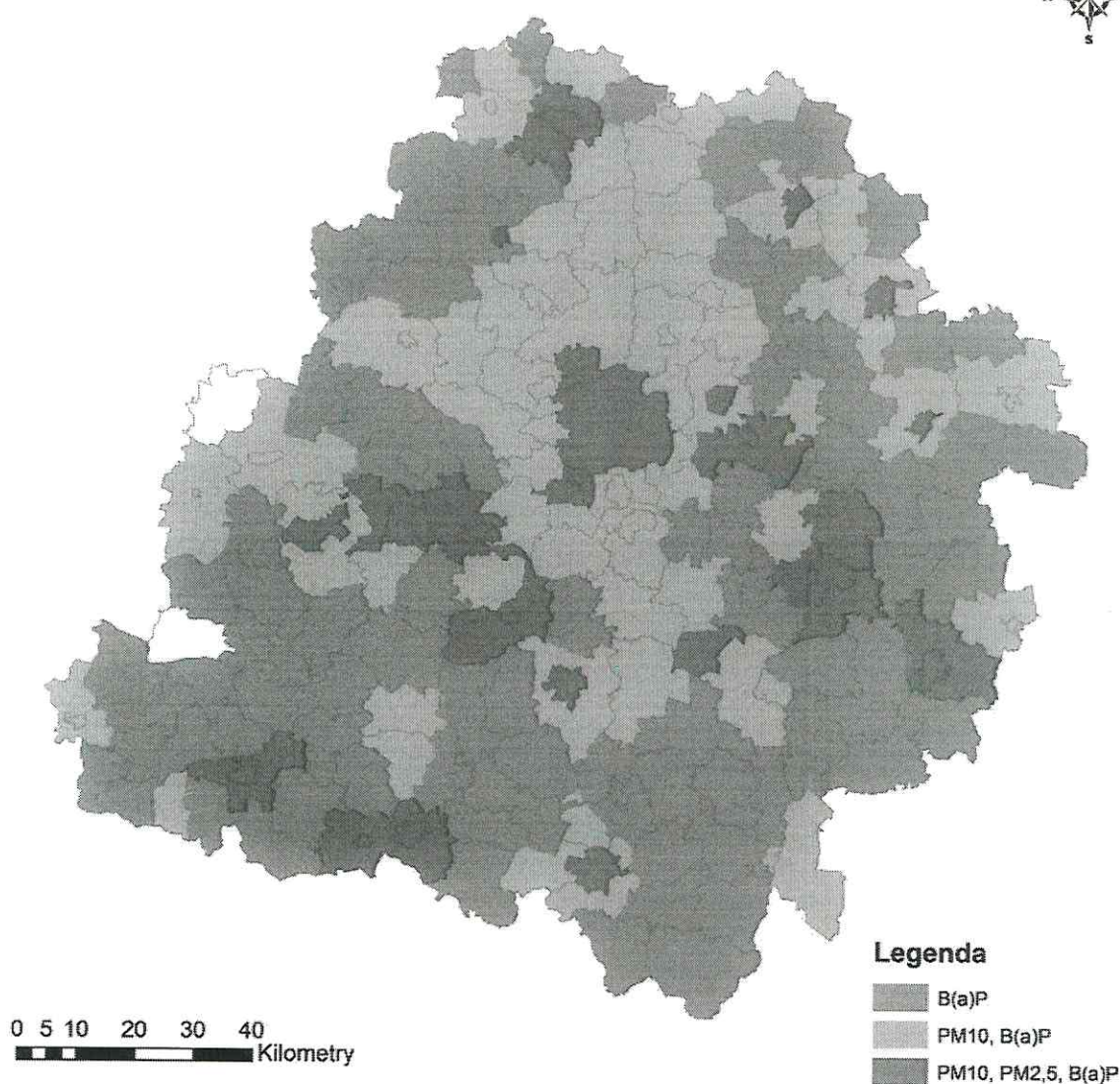
Na przestrzeni lat w związku z wskazywaniem przez WIOŚ w Łodzi w rocznych ocenach jakości powietrza nowych obszarów przekroczeń liczba programów ochrony powietrza zwiększała się.



W 2012 roku rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r. poz. 914) zmieniło ilość stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza, dzieląc województwo łódzkie na dwie strefy: strefę aglomeracja łódzka (obejmującą miasta: Aleksandrów Łódzki, Konstantynów Łódzki, Łódź, Pabianice, Zgierz) i strefę łódzką (obejmującą pozostałą część województwa). W konsekwencji obecnie w województwie łódzkim mamy dwa programy ochrony powietrza, po jednym dla każdej ze stref.

- Uchwała NR XXXV/689/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 oraz planu działań krótkoterminowych. Nazwa strefy: aglomeracja łódzka. Kod strefy: PL1001.  
(Dz. Urz. Woj. Łódz. z 2013 r. poz. 3434 ze zm.),
- Uchwała NR XXXV/690/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 oraz planu działań krótkoterminowych. Nazwa strefy: strefa łódzka. Kod strefy: PL1002.  
(Dz. Urz. Woj. Łódz. z 2013 r. poz. 3471 ze zm.).

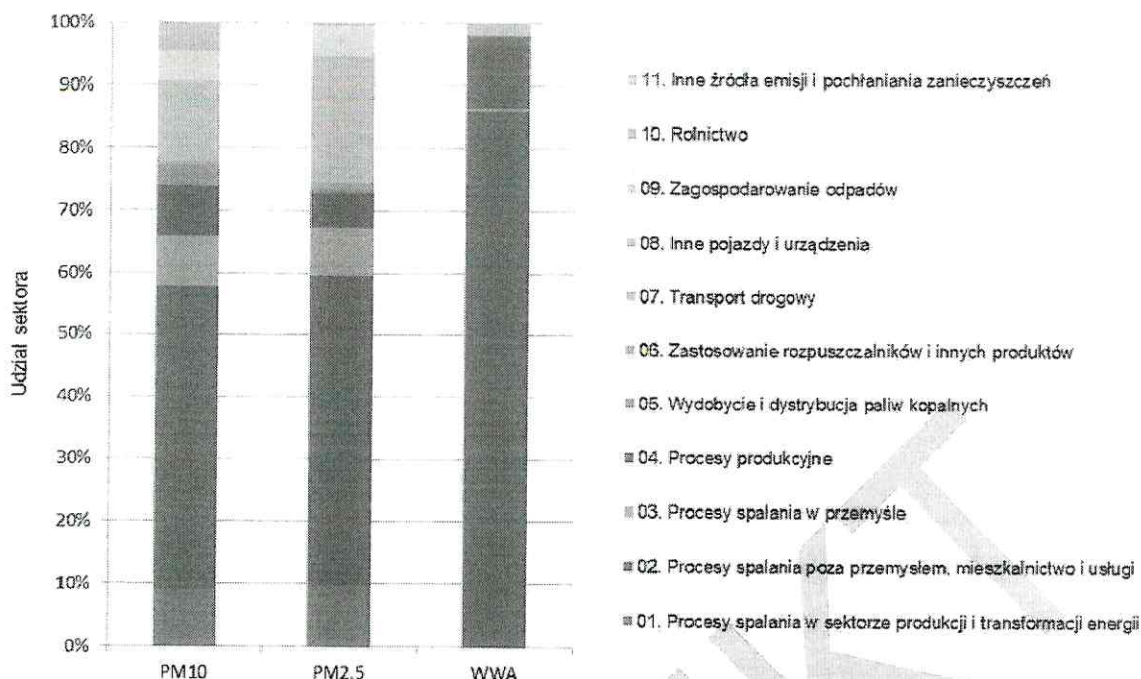
Gminy województwa łódzkiego, w których zidentyfikowano obszary przekroczeń norm jakości powietrza, na podstawie obowiązujących programów ochrony powietrza, analiz wykonanych na potrzeby opracowania programów ochrony powietrza oraz ich zmian i aktualizacji, a także rocznych ocen jakości powietrza, obrazuje poniższa mapa.



Rys. 1. Obszary przekroczeń norm jakości powietrza dla pyłu zawieszonego i benzo(a)pirenu zawartego w pyle zawieszonym PM10 (kolorem niebieskim zaznaczono gminy gdzie zidentyfikowano jedynie obszary przekroczenie benzo(a)pirenu zawartego w pyle zawieszonym PM10, kolorem pomarańczowym zaznaczono gminy gdzie zidentyfikowano obszary przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu zawartego w pyle zawieszonym PM10, kolorem czerwonym zaznaczono gminy gdzie zidentyfikowano obszary przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu zawartego w pyle zawieszonym PM10).

Z analiz wykonanych w ramach sporządzania rocznych ocen jakości powietrza oraz programów ochrony powietrza jednoznacznie wynika, że główną przyczyną przekroczeń norm jakości powietrza jest spalanie paliw w indywidualnych źródłach ogrzewania. Potwierdzeniem tego stanu rzeczy są dane publikowane przez Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami.





Źródło: Na podstawie danych z opracowania KOBIZE „Krajowy bilans emisji SO<sub>2</sub>, NO<sub>x</sub>, CO, NH<sub>3</sub>, NMLZO, pyłów, metali ciężkich i TZO za lata 2013 – 2014 w układzie klasyfikacji SNAP i NFR – Raport podstawowy”, Warszawa 2016  
 „([http://www.kobize.pl/uploads/materialy/materialy\\_do\\_pobrania/krajowa\\_inwentaryzacja\\_emisji/Bilans\\_emisji\\_-\\_raport\\_podstawowy\\_2014.pdf](http://www.kobize.pl/uploads/materialy/materialy_do_pobrania/krajowa_inwentaryzacja_emisji/Bilans_emisji_-_raport_podstawowy_2014.pdf))

Rys. 1. Udział poszczególnych sektorów gospodarki w krajowej emisji zanieczyszczeń w 2014 roku.

Realizacja działań naprawczych określonych w kolejnych programach ochrony powietrza nie wpłynęła na znaczącą poprawę jakości powietrza w zakresie stężeń pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10. Obserwować możemy jedynie niewielką poprawę, co w dużej mierze wynika z niewystarczającej realizacji programów ochrony powietrza, zwłaszcza w zakresie ograniczenia emisji pochodzącej ze spalania paliw w sektorze komunalno – bytowym, czyli w zakresie likwidacji głównej przyczyny przekroczeń norm jakości powietrza. Jednocześnie na przestrzeni ostatnich lat nastąpiło znaczne zmniejszenie emisji pyłu ze źródeł punktowych, które można obrazowo przedstawić jako duże kominy fabryk. Niestety jednak redukcja emisji pyłu z wysokich źródeł nie przekłada się na znaczącą redukcję stężenia pyłu zawieszonego. Poniżej przedstawiono zestawienie wielkości emisji punktowej pyłu w powiatach województwa łódzkiego w latach 2008 – 2015.

Tabela 5. Emisja punktowa pyłu w powiatach województwa łódzkiego w latach 2008 – 2015.

Powiaty	Emisja roczna pyłu [Mg/a]								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
bełchatowski	8310,1	1959,6	1695,8	1677,3	1469,5	1252,1	1149,3	1395,9	
brzeziński	31,2	6,8	10,3	8,4	7,3	10,5	5,5	8,4	
kutnowski	503,6	243,8	266,6	278,7	193,1	173,0	174,3	128,5	
łaski	256,9	45,6	76,5	44,7	46,1	94,9	43,1	25,3	
łęczycki	114,3	53,5	57,9	48,0	40,8	39,2	40,8	25,7	
łowicki	245,5	104,5	119,5	111,2	85,5	85,3	74,2	81,3	
Łódzki wschodni	139,1	54,3	80,0	55,4	52,2	52,2	39,1	59,5	



Miasto Łódź	502,6	427,2	393,9	352,4	284,7	496,0	238,3	200,9
miasto Piotrków Tryb.	177,3	230,4	204,3	189,0	185,3	202,7	135,9	154,0
miasto Skierniewice	310,6	98,3	79,7	104,7	93,6	84,3	87,2	97,2
opoczyński	366,3	366,8	316,0	303,1	247,8	263,8	245,5	202,8
pabianicki	477,1	235,5	156,9	147,1	138,2	138,6	141,0	116,1
pajęczański	210,7	242,4	226,5	323,6	407,8	241,6	204,6	171,5
piotrkowski	148,9	20,7	21,6	21,2	19,5	20,2	22,1	25,5
poddębicki	41,6	49,9	53,5	50,0	42,6	34,4	41,9	42,8
radomszczański	252,8	138,8	164,4	140,3	115,6	102,8	85,9	93,4
rawski	117,2	28,7	26,5	21,3	21,1	21,7	20,2	18,8
sieradzki	144,0	184,5	214	237,0	147,5	173,0	171,8	150,7
skierniewicki	33,2	12,8	21,3	22,8	21,9	20,0	20,1	16,0
tomaszowski	607,2	264,8	211,2	230,0	208,0	200,3	234,5	274,7
wieluński	120,9	185,3	191,6	154,5	118,5	86,0	57,2	44,7
wieruszowski	627,7	208,6	239,2	230,9	240,5	195,7	161,7	147,6
zduńskowolski	130,8	140,2	128,0	123,1	135,4	116,0	85,9	41,6
zgierski	605,9	229,3	180,9	162,2	201,0	150,2	245,8	223,2
<b>Suma emisji</b>	<b>14264,8</b>	<b>5532,3</b>	<b>5136,1</b>	<b>5036,9</b>	<b>4523,5</b>	<b>4254,5</b>	<b>3725,9</b>	<b>3746,1</b>
<b>Średnia</b>	<b>620,2</b>	<b>230,5</b>	<b>214,0</b>	<b>209,9</b>	<b>188,5</b>	<b>177,3</b>	<b>155,2</b>	<b>156,1</b>

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2015 r.

W związku z aktualizacją programów ochrony powietrza na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego wykonano analizy obejmujące różne warianty naprawcze. W ramach jednego z wariantów zbadano skuteczność rozwiązania polegającego na wymianie kotłów na paliwa stałe na kotły retortowe w zabudowie jednorodzinnej, które to kotły spełniałyby wymagania klasy 5 normy PN-EN 303-5:2012 „Kotły grzewcze, Część 5: Kotły grzewcze na paliwa stałe z ręcznym i automatycznym zasypem paliwa o mocy nominalnej do 500 kW, Terminologia, wymagania, badania i oznakowanie” i rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwa stałe (Dz. Urz. UE. L 193 z 21 lipca 2015 r., str. 100). Uzyskane wyniki wskazują, że na skutek wymiany kotłów możliwe jest osiągnięcie redukcji emisji pyłu zawieszonego PM10 na poziomie 50% oraz redukcji pyłu zawieszonego PM2,5 na poziomie 47%. Taki poziom redukcji emisji na wielu obszarach może spowodować osiągnięcie poziomów dopuszczalnych pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5.

Duży wpływ na trudności w realizacji działań naprawczych związanych z ograniczeniem emisji ze spalania paliw w indywidualnych źródłach ogrzewania ma również brak regulacji prawnych dotyczących minimalnych wymagań jakościowych dla paliw stałych oraz standardów emisyjnych dla urządzeń na paliwa stałe o mocy do 1 MW.

Realna możliwość wprowadzenia przez sejmik województwa ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw została wprowadzona ustawą z dnia 10 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2015 r. poz. 1593).

Zgodnie z obecną treścią art. 96 ustawy Prawo ochrony środowiska, sejmik województwa może w drodze uchwały, w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi lub na środowisko, wprowadzić ograniczenia lub zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Zgodnie z powyższą delegacją w projekcie uchwały zawarto zapisy, których wprowadzenie na terenie województwa łódzkiego jest niezbędne, dające realne szanse na realną poprawę jakości powietrza na terenie województwa.



Na podstawie art. 96 ust. 2 ww. ustawy projekt uchwały opracowuje zarząd województwa, przekazując następnie do zaopiniowania właściwym miejscowo wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom. Dodatkowo projekt należy udostępnić społeczeństwu stosując odpowiednio przepisy działu III rozdziału 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, co wynika z art. 96 ust. 5 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 96 ust. 6 pkt 1 ustawy Prawo ochrony środowiska określono granice obszaru, na którym wprowadza się ograniczenia lub zakazy. Uchwałą objęto całe województwo ponieważ do tej pory Łódzki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w ramach opracowywanych rocznych ocen jakości powietrza nie stwierdził przekroczeń norm dla pyłu zawieszonego lub benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 jedynie na obszarze 3 ze 177 gmin województwa łódzkiego.

Realizując wymóg art. 96 ust. 6 pkt 2 ustawy Prawo ochrony środowiska uchwała wskazuje podmioty, dla których wprowadza się ograniczenia, którymi są podmioty eksploatujące instalacje określone w § 2 uchwały.

Zgodnie z art. 96 ust. 6 pkt 3 ustawy Prawo ochrony środowiska uchwała wskazuje rodzaje instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia lub zakazy w zakresie ich eksploatacji. Pojęcie instalacji zostało zdefiniowane w art. 3 pkt 6 ustawy Prawo ochrony środowiska, jako stacjonarne urządzenie techniczne lub zespół stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, do których tytułem prawnym dysponuje ten sam podmiot i położonych na terenie jednego zakładu lub budowle niebędące urządzeniami technicznymi, ani ich zespołami, których eksploatacja może spowodować emisję. Wskazując, że uchwała obejmuje instalacje, w których następuje spalanie paliw odwołano się do definicji paliwa zawartej w art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 220 z późn. zm.), gdzie paliwa to paliwa stałe, ciekłe i gazowe będące nośnikami energii chemicznej.

Jednocześnie zgodnie z art. 96 ust. 6 pkt 3 ustawy Prawo ochrony środowiska uchwała określa rodzaje paliw, których stosowanie jest zakazane. Paliwa te to:

- 1) paliwa, w których udział masowy węgla kamiennego lub węgla brunatnego lub sumaryczny udział masowy węgla kamiennego i węgla brunatnego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi powyżej 15%,
- 2) paliwa zawierające biomasę o wilgotności powyżej 20%.

W uchwale poprzez wskazanie różnych terminów w jakich ograniczenia i zakazy zaczną obowiązywać w odniesieniu do różnych typów instalacji przyjęto ścieżkę stopniowego dochodzenia do wariantu docelowego. Taka ścieżka powinna pozwolić mieszkańcom województwa na dostosowanie domowych instalacji do wymogów uchwały. Jednocześnie określając poszczególne terminy wzięto pod uwagę, że część instalacji, które zostały zakupione lub zmodernizowane dzięki uzyskanemu dofinansowaniu m.in. z środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi może nie spełniać rygorystycznych norm określonych w Rozporządzeniu Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe (Dz. Urz. UE L 193 z 21.07.2015, str. 100) lub Rozporządzeniu Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r.



w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe (Dz. Urz. UE L 193 z 21.07.2015, str. 1).

Dodatkowo uwzględniono, że wiele budynków zamieszkiwanych sezonowo, czyli budynków letniskowych, mimo iż są wyposażone w źródła ogrzewania, które nie spełniają rygorystycznych norm, to nie są praktycznie ogrzewane w szczycie sezonu grzewczego. Dla takich budynków przewidziano najdłuższy okres przejściowy oraz nieco łagodniejsze wymagania. Należy również zauważyć, że stosunkowo odsunięte w czasie wejście w życie uchwały nie dotyczy przypadków, gdy budynki letniskowe wyposażone są w instalacje c.w.u. opalane paliwami stałymi. Powyższe rozwiązanie przyjęto dlatego, że w wielu przypadkach budynki letniskowe nie posiadają dużej wartości materialnej, a zakup i wymiana urządzenia grzewczego mogła by stanowić nieproporcjonalny koszt.

Jednocześnie mając na uwadze, że wiele budynków mieszkalnych jednorodzinnych, które zostały podłączone do sieci ciepłowniczej, nadal wyposażonych jest w źródła ciepła opalane paliwami stałymi, w uchwale zawarto zapisy, które mają na celu jak najszybsze objęcie takich budynków regulacjami ograniczającymi emisję zanieczyszczeń. Uwzględniając przy tym różnorodność rozwiązań technicznych związanych z zaopatrzeniem budynków jednorodzinnych w ciepło oraz fakt, że okresowo może zachodzić konieczność dogrzania pomieszczeń mieszkalnych z innych źródeł ciepła niż te podłączone do sieci ciepłowniczej, nie wprowadzono dla budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej całkowitego zakazu stosowania paliw stałych. Takie wskazanie jest zgodne z delegacją ustawową zawartą w art. 96 ust. 6 pkt 3 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Ponadto korzystając z możliwości jakie daje art. 96 ust. 7 pkt 1 ustawy Prawo ochrony środowiska w § 2 ust. 2 uchwały dokonano dookreślenia katalogu instalacji objętych regulacjami poprzez wyłączenie z tego katalogu instalacji eksploatowanych na zewnątrz budynków w odległości co najmniej 3 m od obrysu zewnętrznego rzutu pionowego budynku, lub wyposażonych w przewód kominowy z wylotem co najmniej 4 m powyżej poziomu paleniska.

Zgodnie z art. 96 ust. 8 ustawy Prawo ochrony środowiska uchwała nie ma zastosowania do instalacji, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia zintegrowanego albo pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, albo dokonanie zgłoszenia.

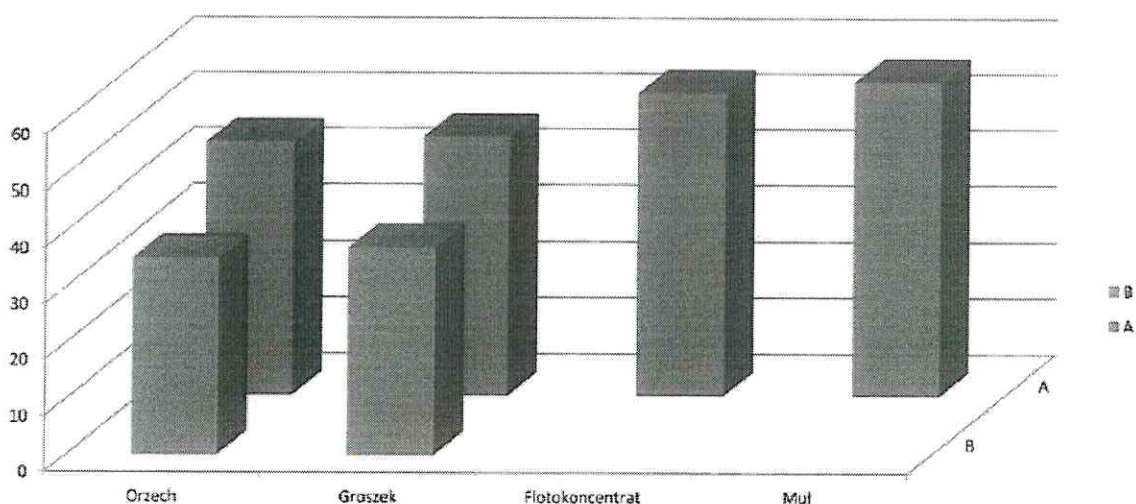
Sankcje stosowane w przypadku naruszenia postanowień uchwały określone zostały w art. 334 ustawy Prawo ochrony środowiska w myśl, którego: „Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.” Zgodnie z art. 24 Kodeksu wykroczeń grzywna wynosi od 20 zł do 5 000 zł, przy czym w postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, a jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy 1 000 zł (art. 96 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia). Organami uprawnionymi do nakładania mandatów na podstawie art. 334 Prawa ochrony środowiska na gruncie aktualnego stanu prawnego jest Policja, straż gminna oraz wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

Wynikająca z uchwały, konieczność wymiany instalacji, w których spalane są paliwa stałe wiąże się z poniesieniem znaczących kosztów związanych nie tylko z wymianą kotła, pieca, czy kominka, ale



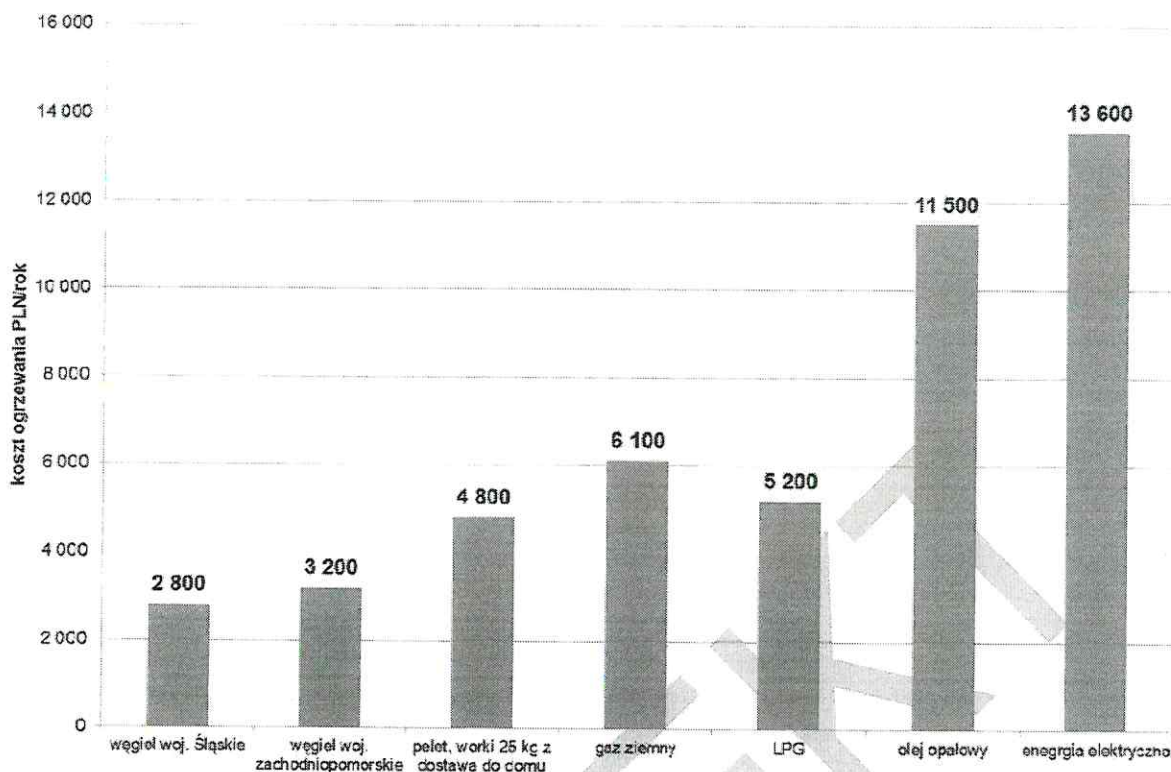
nierzadko także z dostosowaniem pozostałej części instalacji c.o. przewodu kominowego. Jednak w wyniku przeprowadzonej inwestycji obok korzyści związanej ze zmniejszeniem emisji do środowiska będzie występowało zmniejszenie kosztów eksploatacji instalacji grzewczej opalanej paliwami stałymi. Niższe koszty eksploatacji wynikają z:

- większej wydajności energetycznej nowych urządzeń (spełniających odpowiednie normy wskazane w uchwale),
- konieczności stosowania wysokiej jakości paliw, które są droższe ale ze względu na większą wartość opałową wydajniejsze,
- przynajmniej częściowej automatyzacji procesu spalania, która umożliwia lepsze dostosowanie ilości produkowanego ciepła w stosunku do potrzeb,
- lepszego dostosowania mocy urządzeń do zapotrzebowania na ciepło



Źródło: *Koszt pozyskania energii użytkowej z węgla kamiennego...*, Informacja dla Min. Środowiska, K. Kubica, L. Kurczabiński; Katowice 09.09.2015.

Rys. 2. Koszt wytworzenia jednostki ciepła użytkowego z różnych paliw węglowych w kotłach małej mocy: A- kocioł pozaklasowy, B – kotły z ręcznym podawaniem paliwa.



Źródło: Przegląd paliw Kompanii Węglowej S.A. dedykowanych do spalania w kotłach węglowych małej mocy, Konferencja nt. Kotły małej mocy zasilane paliwem stałym – koszty poprawy jakości powietrza w sezonie grzewczym w Polsce”, K. Włodarczyk; Sosnowiec, 01.04.2016 rok.

Rys. 3. Porównanie kosztów ogrzewania z różnych źródeł.

Na powyższych rysunkach przedstawiono oszczędności wynikające z zastosowania lepszych jakościowo paliw oraz nowocześniejszych rozwiązań technicznych w zakresie spalania tych paliw. Szacunki przedstawione w „Poradniku Czyste ciepło w moim domu z paliw stałych!”, z którego pochodzą powyższe wykresy, wskazują okres około 5 lat jako czas zwrotu nakładów poniesionych na zakup drogiego, ale wysokosprawnego i niskoemisyjnego kotła na paliwa stałe.

Mimo, iż wymiana źródeł ogrzewania może przynieść w perspektywie 5 – 10 lat oszczędności, to konieczność wymiany tysięcy instalacji grzewczych wymaga zapewnienia systemów dofinansowania inwestycji w tym zakresie. Systemy powinny zostać utworzone na szczeblu gminnym, regionalnym, jak również krajowym. Wśród możliwości wsparcia działań zmierzających do ograniczenia niskiej emisji w województwie łódzkim wyróżnić można Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020. W ramach RPO WŁ wsparcie na realizację inwestycji z zakresu ochrony powietrza przewidziano w ramach **IV Osi priorytetowej „Gospodarka niskoemisyjna”** – działania „Odnawialne źródła energii”, „Termomodernizacja budynków” oraz „Ochrona powietrza”. Na te działania przeznaczono kwotę 224 954 770 euro.

Kolejną możliwością uzyskania wsparcia finansowego jest skorzystanie z środków oferowanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska w Łodzi, który oferuje różne formy dofinansowania, skierowane zarówno do osób fizycznych jak i do jednostek samorządu terytorialnego. Na szczególną uwagę zasługuje „Program Ograniczania Niskiej Emisji”, który jest dedykowany dla jednostek





**Zarząd Województwa Łódzkiego  
ogłasza, że udostępnia społeczeństwu  
projekt uchwały Sejmiku Województwa Łódzkiego  
w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa  
łódzkiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji,  
w których następuje spalanie paliw**

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. z 2016 r. poz. 486, 1948, 2260, z 2017 r. poz. 730, 935) oraz art. 96 ust. 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 519, 785, 898, 1089), Zarząd Województwa Łódzkiego udostępnia społeczeństwu:

**projekt uchwały Sejmiku Województwa Łódzkiego  
w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa  
łódzkiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji,  
w których następuje spalanie paliw**

Z treścią wyżej wymienionego **projektu uchwały Sejmiku Województwa Łódzkiego**, można zapoznać się:

- w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Łódzkiego, w Wydziale Środowiska i Gospodarki Wodnej, al. Piłsudskiego 8, pok. 411, od poniedziałku do piątku w godz. 8:00–16:00,
- na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego, w Biuletynie Informacji Publicznej.

Uwagi i wnioski do projektu uchwały można składać w terminie 21 dni od daty publikacji ogłoszenia (liczy się data wpływu do tut. Urzędu):

- w formie pisemnej, na adres: Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Departament Rolnictwa i Ochrony Środowiska, al. Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź,
- ustnie do protokołu, w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego, w Wydziale Środowiska i Gospodarki Wodnej, al. Piłsudskiego 8, pok. 411,
- za pomocą środków komunikacji elektronicznej na adres e-mail: [powietrze@lodzkie.pl](mailto:powietrze@lodzkie.pl), bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym, o którym mowa w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym.

Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków jest Zarząd Województwa Łódzkiego. Uwagi lub wnioski złożone po upływie terminu pozostawia się bez rozpatrzenia.